

מאימתי פרק ראשון תענית

סבורת
השם

לא ב' מ"י פ"ג מהלכות
תעניות הלכה א' ע"ש
ל"ח מ"י פ"ג מהלכות
תעניות הלכה א' ע"ש

לא ב' מ"י פ"ג מהלכות
תעניות הלכה א' ע"ש
ל"ח מ"י פ"ג מהלכות
תעניות הלכה א' ע"ש

ל"ח מ"י פ"ג מהלכות
תעניות הלכה א' ע"ש
ל"ח מ"י פ"ג מהלכות
תעניות הלכה א' ע"ש

ל"ח מ"י פ"ג מהלכות
תעניות הלכה א' ע"ש
ל"ח מ"י פ"ג מהלכות
תעניות הלכה א' ע"ש

ל"ח מ"י פ"ג מהלכות
תעניות הלכה א' ע"ש
ל"ח מ"י פ"ג מהלכות
תעניות הלכה א' ע"ש

[ג"י ר"יף יתרו]

ל"ח מ"י פ"ג מהלכות
תעניות הלכה א' ע"ש
ל"ח מ"י פ"ג מהלכות
תעניות הלכה א' ע"ש

רבינו הנאל

יב"ש הכתובים בגמלה
תענית: ת"ר לא
יאמר לו איני רואי
לכך. אלא להתפטר
ראוי לכך. אינו יודע
על שראוי למנוח פרנס
כל הצבור. ואיזה
תלמיד כל ששאלין
אחר הלכה בכל מקום
ואמר: "פי' ככל
מקום כלומר מקום
התלמיד: ופי' כפי'
דעתו. שמתענין בה
כל התלמיד חכם שרוצה
לשנות בכלה של ארץ
תנאי לא כל הרוצה
לעשות עצמו יודע
עושה שגורא כחירות
התלמיד: ופי' כפי'
ר' שמעון בן אלעזר.
רשב"א רבי של שבת
אינו עושה. דבר של
צער עושה עצמו יודע
וכן ר' יוסי אמר עושה
והוא לומר. שאינו
שבת לו התענית אלא
צער הוא לו: ת"ר רבי
שוריה מתענה על החילה
ונתפשוט על צער עושה
ועברו מתענה ומשלים
התלמיד מקום שמתענין
לפניו שאין מתענין
ובי'. זה שאמר יוסף
לאריות אל תרגו בדרך.
אל תתענין בדבר הלכה
שלא תתיר עליהם הדרך
ואתקיימו לעיניו אבל
במנוח ב'. דא"כ ב'
ת"ר הנהלכים בדרך
ואין ביניהם דברי תורה
ראוי לישוף שנאמר
ויחי והולכים הלוך
ודבר והנה רכב אש
והוא אש ויפירו בין
שניהם. בבתיהם תנא
אל תפסיעו פסיעה נכח
שנפלה אחד מחמשי
מאת סמאר עיניו של
אדם. והבנינו מה
לעיר. כדרך יתרה
אמר רב לעולם יכנס
אדם כבי סור ויצא בני
מוב כלומר סור היום
כדכתיב וירא אליהם את
הארץ כי טוב. וכתב
הבקר אור והאנשים
שלחו. משום מעיינא.

איזהו יחיד כו' שראוי למנוחו פרנס על הצבור (ד) להיות פרנס
ואיזהו תלמיד כל ששאלין דבר הלכה בכל מקום וכו'.
וקשה להכא משמע דקרי תלמיד אורו שידע להשיב כששאלין לו
דבר הלכה בכל מקום ואומרה והתם אמרינן בנמ' שבת פרק ואלו
קשרים (דף ק"ד). איזהו תלמיד
הראוי למנוחו פרנס על הצבור
כשודע להשיב כל ששאלין (ה) דבר
הלכה ואפילו במסכת כלה אלמא
הראוי למנוחו פרנס על הצבור הוא
כשודע להשיב והכא משמע דאורו
הראוי למנוחו פרנס הוא מילתא
אחרתיו ועוד דהכא משמע דחיד
עדיף מדקאמר בסמוך לא כל הרוצה
לעשות עצמו יודע עושה אבל הרוצה
לעשות עצמו תלמיד עושה ויש לומר
דיש חילוק בתלמיד דהוקף כהרשב"א
בא אל מקום אחד וכל התלמידים
אלו זה שאל אל הרב ממה שהוא
לומר וזה שאל ממקום אחר ואורו
הרב יודע להשיב לכל התלמידים לכל
אחד ואחר כפי שאלתו ואפילו בנמ'
כלה זה יחיד דעדיף מהתלמיד דהכא
ונקרא תלמיד חכם בפרק אלו קשרים
אורו ודאי ראוי למנוחו פרנס על
הצבור אבל אם אינו יודע להשיב
אלא במסכת שלו נקרא גם כן תלמיד
ומזה מיידי הכא:

ההורף ממקום שמתענין למקום
שאלין מתענין ת"ר לא
מתענה ומשלים. ל"ש דעתו לחזור
ל"ש אין דעתו לחזור האולי וקבל עליו
התענית: **למה** תתירו. כמו
שנפסע אל תתירו עומכם בפני בני
עשו וכו' ויש במדרש למה תתירו
פירוש תהיו כחושין:
אל תרגו בדרך. ויש מדרש אל
תפסיעו מדבר הלכה:

ואין צנייהם דברי תורה ראוים
ליסקף דכתיב ויהי המה
הולכים הלוך ודבר וגו' טעמא דליכא
דבר וכו'. ויש מדרש שם הוא
מודברים דברים בטלים ומש"ה ראוין
ליסקף: **פסיעה** גסה נוטלת
אחת מממש ממות ממאור עיניו של
אדם. ואין להקשות אם כן בחמשה
מאות פסיעות גסות יהיה ניטל כל
מאור עיניו של אדם והא קא חוין
ללא הכי הוה ונראה לפרש דהפסיעה
ראשונה טעל אחת מממש ממות
הפסיעה שניה טעל פחות מן
הראשונה שניה אינה נוטלת אלא
אחד מממש ממות הנשארים כמו
בעיסורייתא דבי רבי (כתובות דף סח.)
ר"ל העישור ממה ששאר אבל עדיין
קשה דמ"ש פסיעה ראשונה דנוטלת
יותר מן השניה אלא יש לומר דלא
נוטלת אלא פסיעה ראשונה דוקא
פסיעה ראשונה טעלת טפי משום

ועולם ילך אדם כבי טוב. פי' צנקה
קמא דפסחים (דף ג.) [וע"ש תוס' ג"ק ס:]
משום מעיינא. פירוש משום שבעני מעיניו הוא קשה להו:
(*) מילתא היינו רש"י פ' יתרו י"ט פ"ה]

דברים מורבים בהכרחין במגילת תענית חנו

רבנן אל יאמר אדם תלמיד אני איני רואי
לדעות יחיד אלא *כל תלמידי חכמים יחידים
אי זהו יחיד ואיזהו תלמיד: *בכל שראוי
למנוחו פרנס על הצבור תלמיד = *כל
ששאלין אותו דבר הלכה בלמוד ואומר
ואפילו במסכת דבלת חנו רבנן ואל כל
הרוצה לעשות עצמו יודע עושה תלמיד
עושה דברי ר' מאיר. רבי *יוסי אמר יעושה
והוא לומר לפי שאין שבת הוא לו אלא צער
הוא לו תנאי אידך *לא כל הרוצה לעשות
עצמו יודע עושה תלמיד עושה דברי רבי
שמעון בן אלעזר. רבן שמעון בן גמליאל
אומר במה דברים אמורים בדבר של שבת
אבל בדבר של צער עושה וזכור לומר שאין
שבת הוא לו אלא צער הוא לו *ת"ר דמי
שדעתו עניה: על הצרה ועברה, על החולה
והתרפא, הרי זה מתענה ומשלים. *ההורף
ממקום שאין מתענין למקום שמתענין דרי
זה מתענה עמהו. *ממקום שמתענין למקום
שאין מתענין הרי זה מתענה ומשלים. *ישכח
ואכל ושתה אל יתראה בפני הצבור ואל
ינהיג עידוניה בעצמו שנאמר *ויאמר יעקב
לבניו למה תתראו: אמר להם יעקב לבניו אל
תראו עצמכם כשאתם שבעין לא בפני עשו
ולא בפני ישמעאל כדי שלא יתקנאו בכם
*אל תרגו בדרך *אמר רבי אלעזר אמר להם
יוסף לאריות אל תתענין בדבר הלכה שמא
תרגו עליכם הדרך איני והאמר ר' אלעאי
בר ברכיה *שני תלמידי חכמים שמהלכים
בדרך ואין ביניהם דברי תורה ראוין לישוף
שנאמר *יהי המה הולכים (*הורף) ודבר
הנה רכב אש וסוסי אש ויפירו בין שניהם
לעמא דאיכא דיבור הא ליכא דיבור ראוין
לישוף: לא קשיא הא למיגרם הא לעיוני
במתענין תנא *אל תפסיעו פסיעה גסה
דאמר מר *פסיעה גסה נוטלת *אחד מחמש
מאות ממאור עיניו של אדם והבנינו כמה
לעיר כדרך יהודה אמר רב *דאמר רב יהודה
אמר רב לעולם יצא אדם כבי טוב ויכנס כבי
טוב שנאמר *הבקר אור והאנשים שלחו
אמר רב יהודה אמר רבי חייא *המהלך בדרך
אל יאכל יותר משני רעבון מאי טעמא?
הלא תרגמו משום מעיינא במערבא
אמרי משום מווי מאי ביניהו: איכא ביניהו
דירחיב

וכן צנייהם הכתובים בגמלה
תענית: ת"ר לא
יאמר לו איני רואי
לכך. אלא להתפטר
ראוי לכך. אינו יודע
על שראוי למנוח פרנס
כל הצבור. ואיזה
תלמיד כל ששאלין
אחר הלכה בכל מקום
ואמר: "פי' ככל
מקום כלומר מקום
התלמיד: ופי' כפי'
דעתו. שמתענין בה
כל התלמיד חכם שרוצה
לשנות בכלה של ארץ
תנאי לא כל הרוצה
לעשות עצמו יודע
עושה שגורא כחירות
התלמיד: ופי' כפי'
ר' שמעון בן אלעזר.
רשב"א רבי של שבת
אינו עושה. דבר של
צער עושה עצמו יודע
וכן ר' יוסי אמר עושה
והוא לומר. שאינו
שבת לו התענית אלא
צער הוא לו: ת"ר רבי
שוריה מתענה על החילה
ונתפשוט על צער עושה
ועברו מתענה ומשלים
התלמיד מקום שמתענין
לפניו שאין מתענין
ובי'. זה שאמר יוסף
לאריות אל תרגו בדרך.
אל תתענין בדבר הלכה
שלא תתיר עליהם הדרך
ואתקיימו לעיניו אבל
במנוח ב'. דא"כ ב'
ת"ר הנהלכים בדרך
ואין ביניהם דברי תורה
ראוי לישוף שנאמר
ויחי והולכים הלוך
ודבר והנה רכב אש
והוא אש ויפירו בין
שניהם. בבתיהם תנא
אל תפסיעו פסיעה נכח
שנפלה אחד מחמשי
מאת סמאר עיניו של
אדם. והבנינו מה
לעיר. כדרך יתרה
אמר רב לעולם יכנס
אדם כבי סור ויצא בני
מוב כלומר סור היום
כדכתיב וירא אליהם את
הארץ כי טוב. וכתב
הבקר אור והאנשים
שלחו. משום מעיינא.

טוב והוא הדין ליכנס כבי טוב יש פסיעה דלא כתיב בזה הוא קרא
אלא מילתא דרבי יאודה סברא הוא ולא בעי' קרא: ל"ל יאכל יותר משני
שאלו כפי רעבון. דאמר לקמן (דף י"ח) קרא ליה להרעבי עולמו
בשני רעבון: (כ"ה) תלמיד זה בבלי הוא וכי משתבי צבבל קאמר
הכא וכל הא לן והא ליה צבבל קאמר: משום מעיינא. שלא יתחלתו
הצבור ואיזהו תלמיד כו' כ"ל ותינות להיות פרנס נמח: (ס) בא"ד כל ששאלין אותו דבר הלכה ואפילו:

אילו בנמ' כלה שאין תלמידו להתעסק בו שאין שבה הוא לו שמתענה: דבר של שבת אינו עושה כנן
התן קורא ק"ש לילה הראשון. של צער מתענה. ות"ח עושה. בין של שבת בין של צער: הרי זה
מתענה ומשלים שנתנין עליו חומרי פקס שהלך לשם וחומרי פקס שיצא משם: אי יתראה בפניהם.
כשהוא שבע. אל ינהיג בעצמו עידוניה. שלא יאמר הואיל ששאלת כל שדוה אוכל הרבה: והן רעובין
פני הרעב: שאי ירגו עליהם הדרך. שהרואה אתכם שאתם חילקין בדבר הלכה סבור לתפסיהם אתם
והתרתים

אילו בנמ' כלה שאין תלמידו להתעסק בו שאין שבה הוא לו שמתענה: דבר של שבת אינו עושה כנן
התן קורא ק"ש לילה הראשון. של צער מתענה. ות"ח עושה. בין של שבת בין של צער: הרי זה
מתענה ומשלים שנתנין עליו חומרי פקס שהלך לשם וחומרי פקס שיצא משם: אי יתראה בפניהם.
כשהוא שבע. אל ינהיג בעצמו עידוניה. שלא יאמר הואיל ששאלת כל שדוה אוכל הרבה: והן רעובין
פני הרעב: שאי ירגו עליהם הדרך. שהרואה אתכם שאתם חילקין בדבר הלכה סבור לתפסיהם אתם
והתרתים

אילו בנמ' כלה שאין תלמידו להתעסק בו שאין שבה הוא לו שמתענה: דבר של שבת אינו עושה כנן
התן קורא ק"ש לילה הראשון. של צער מתענה. ות"ח עושה. בין של שבת בין של צער: הרי זה
מתענה ומשלים שנתנין עליו חומרי פקס שהלך לשם וחומרי פקס שיצא משם: אי יתראה בפניהם.
כשהוא שבע. אל ינהיג בעצמו עידוניה. שלא יאמר הואיל ששאלת כל שדוה אוכל הרבה: והן רעובין
פני הרעב: שאי ירגו עליהם הדרך. שהרואה אתכם שאתם חילקין בדבר הלכה סבור לתפסיהם אתם
והתרתים

אילו בנמ' כלה שאין תלמידו להתעסק בו שאין שבה הוא לו שמתענה: דבר של שבת אינו עושה כנן
התן קורא ק"ש לילה הראשון. של צער מתענה. ות"ח עושה. בין של שבת בין של צער: הרי זה
מתענה ומשלים שנתנין עליו חומרי פקס שהלך לשם וחומרי פקס שיצא משם: אי יתראה בפניהם.
כשהוא שבע. אל ינהיג בעצמו עידוניה. שלא יאמר הואיל ששאלת כל שדוה אוכל הרבה: והן רעובין
פני הרעב: שאי ירגו עליהם הדרך. שהרואה אתכם שאתם חילקין בדבר הלכה סבור לתפסיהם אתם
והתרתים

אילו בנמ' כלה שאין תלמידו להתעסק בו שאין שבה הוא לו שמתענה: דבר של שבת אינו עושה כנן
התן קורא ק"ש לילה הראשון. של צער מתענה. ות"ח עושה. בין של שבת בין של צער: הרי זה
מתענה ומשלים שנתנין עליו חומרי פקס שהלך לשם וחומרי פקס שיצא משם: אי יתראה בפניהם.
כשהוא שבע. אל ינהיג בעצמו עידוניה. שלא יאמר הואיל ששאלת כל שדוה אוכל הרבה: והן רעובין
פני הרעב: שאי ירגו עליהם הדרך. שהרואה אתכם שאתם חילקין בדבר הלכה סבור לתפסיהם אתם
והתרתים

אילו בנמ' כלה שאין תלמידו להתעסק בו שאין שבה הוא לו שמתענה: דבר של שבת אינו עושה כנן
התן קורא ק"ש לילה הראשון. של צער מתענה. ות"ח עושה. בין של שבת בין של צער: הרי זה
מתענה ומשלים שנתנין עליו חומרי פקס שהלך לשם וחומרי פקס שיצא משם: אי יתראה בפניהם.
כשהוא שבע. אל ינהיג בעצמו עידוניה. שלא יאמר הואיל ששאלת כל שדוה אוכל הרבה: והן רעובין
פני הרעב: שאי ירגו עליהם הדרך. שהרואה אתכם שאתם חילקין בדבר הלכה סבור לתפסיהם אתם
והתרתים

אילו בנמ' כלה שאין תלמידו להתעסק בו שאין שבה הוא לו שמתענה: דבר של שבת אינו עושה כנן
התן קורא ק"ש לילה הראשון. של צער מתענה. ות"ח עושה. בין של שבת בין של צער: הרי זה
מתענה ומשלים שנתנין עליו חומרי פקס שהלך לשם וחומרי פקס שיצא משם: אי יתראה בפניהם.
כשהוא שבע. אל ינהיג בעצמו עידוניה. שלא יאמר הואיל ששאלת כל שדוה אוכל הרבה: והן רעובין
פני הרעב: שאי ירגו עליהם הדרך. שהרואה אתכם שאתם חילקין בדבר הלכה סבור לתפסיהם אתם
והתרתים

שבת קוד
קדושין פ"ט

[כ"ג ס:]

[מסכתא פ"ה]

[תוס' פ"ג]

[כ"ג ס:]

[מסכתא פ"ה]

ספס מע.

[פ"ה הלך]

[מסכתא פ"ה]

ספס מע.

הגהות
הביח

(ב) רש"י ד"ה
ליכא כח כו'
הולכי
דברי על הלכה
(ג) ד"ה ספס
תרגומו. בכל
אילו לו רש"י:
(ד) ד"ה משום
מוני שמה לא
יהי לו רש"י:
(ה) תוס' ד"ה
וכתיב כו'
פרנס על

הגהות
הביח

(ב) רש"י ד"ה
ליכא כח כו'
הולכי
דברי על הלכה
(ג) ד"ה ספס
תרגומו. בכל
אילו לו רש"י:
(ד) ד"ה משום
מוני שמה לא
יהי לו רש"י:
(ה) תוס' ד"ה
וכתיב כו'
פרנס על

הגהות
הביח

(ב) רש"י ד"ה
ליכא כח כו'
הולכי
דברי על הלכה
(ג) ד"ה ספס
תרגומו. בכל
אילו לו רש"י:
(ד) ד"ה משום
מוני שמה לא
יהי לו רש"י:
(ה) תוס' ד"ה
וכתיב כו'
פרנס על

הגהות
הביח

(ב) רש"י ד"ה
ליכא כח כו'
הולכי
דברי על הלכה
(ג) ד"ה ספס
תרגומו. בכל
אילו לו רש"י:
(ד) ד"ה משום
מוני שמה לא
יהי לו רש"י:
(ה) תוס' ד"ה
וכתיב כו'
פרנס על

הגהות
הביח

(ב) רש"י ד"ה
ליכא כח כו'
הולכי
דברי על הלכה
(ג) ד"ה ספס
תרגומו. בכל
אילו לו רש"י:
(ד) ד"ה משום
מוני שמה לא
יהי לו רש"י:
(ה) תוס' ד"ה
וכתיב כו'
פרנס על

הגהות
הביח

(ב) רש"י ד"ה
ליכא כח כו'
הולכי
דברי על הלכה
(ג) ד"ה ספס
תרגומו. בכל
אילו לו רש"י:
(ד) ד"ה משום
מוני שמה לא
יהי לו רש"י:
(ה) תוס' ד"ה
וכתיב כו'
פרנס על

הגהות
הביח

(ב) רש"י ד"ה
ליכא כח כו'
הולכי
דברי על הלכה
(ג) ד"ה ספס
תרגומו. בכל
אילו לו רש"י:
(ד) ד"ה משום
מוני שמה לא
יהי לו רש"י:
(ה) תוס' ד"ה
וכתיב כו'
פרנס על

הגהות
הביח

גלוין השם גמ' המהלך בדרך אל יאכל כו'. ע"י מ"א סי' קי ס"ק י: